

ВСТРЕЧА ПУТИНА И БОРИСОВА ДАСТ ИМПУЛЬС РАЗВИТИЮ РЕСПУБЛИКИ

Поддержка инициатив республикан, высказанных президентом Владимиром Путиным на встрече с главой Якутии Егором Борисовым, даст новый импульс развитию региона. Об этом в комментарии ЯСИА заявил народный депутат Госсовета (Ил Тумэн) Владимир Федоров.

«Горь Борисов поставил актуальные для республики вопросы на встрече с президентом страны. Здесь мы говорим о поддержке в вопросах, касавшихся строительства моста, ускорения социально-экономического развития Якутии как важнейшего региона не только с точки зрения Дальнего Востока, но и сотрудничества со странами АТР. Это принципиальная позиция Ил

Даркина, которую он отстаивает и в федеральных органах власти, и в правительстве России. Она поддерживается жителями, депутатами Госсовета (Ил Тумэн). Что касается обещания поддержать эти инициативы, могу сказать: Владимир Путин слов на ветер не бросает. Он видит полезное зерно в этих предложениях и понимает, насколько это необходимо для региона и страны в целом. Это еще раз доказывает, что президент владеет ситуацией и знает о проблемах. Так что это очень важная встреча, которая даст импульс нашему движению вперед», — сказал Федоров.

Рустам БАСЫГЫСОВ

В ЯКУТИИ ПОЯВЯТСЯ РОБОТЫ-ХИРУРГИ «DA VINCI»

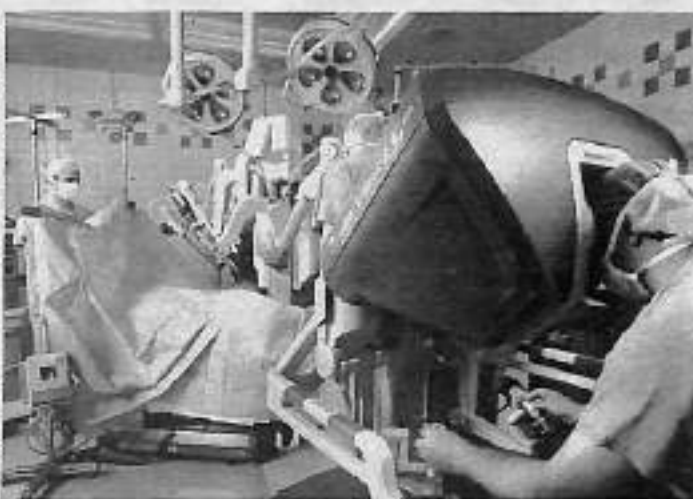
Три робота-хирурга «da Vinci» планируют установить в больницах Якутии к 2018 году. Об этом сообщил министр здравоохранения республики Михаил Охлопков в ходе встречи главы региона Егора Борисова с медицинской общественностью.

Согласно проекту Концепции развития высокотехнологичной медицинской помощи до 2030 года, разработанному Минздравом, аппаратами «da Vinci» планируют оснастить

Национальный центр медицины, Республиканскую больницу №2 и Якутскую офтальмологическую больницу. Предполагается, что каждый из компонентов будет выполнять операции определенного профиля: офтальмологи, сердечно-сосудистая и абдоминальная хирургия, гинекология и урология.

«Применение данного вида помощи — точная визуализация оперируемого участка, безопасность пациента, оперативная и манипулятивная эффективность, удобней и интуитивный интерфейс, возможность оперативных вмешательств на расстоянии», — пояснил Михаил Осипов.

Проект концепции развития высокотехнологичной медицинской помощи до 2030 года — стратегический документ, разработанный по поручению главы региона Игоря Воронцова с целью расширить перечень доступных видов высокотехнологичной медпомощи. Он также предусматривает

ет развитие таких видов, как трансплантология внутренних органов, генетическое исследование, микрохирургия и другие. Конечной целью этих преобразований является увеличение продолжительности жизни, снижение уровня смертности и повышение уровня удовлетворенности медицинским обслуживанием.

Хирургический комплекс «da Vinci» — аппарат для проведения хирургических операций. Он состоит из двух блоков, первый предназначен для хирурга-оператора, а второй — четырехрукий робот-манипулятор — является исполнительным устройством. В настоящее время в России установлено двадцать пять хирургических систем «da Vinci»: в Москве, Санкт-Петербурге, Ханты-Мансийске, Екатеринбурге, Новосибирске, Томске, Краснодаре, Ростове-на-Дону и на острове Русский).

ГЛУШИЦА МОЗОЛЕВСКАЯ

Улүүска бү күүнээрээ

**БАҢЫЛЫК
ПЛАНЕРКАТЫҒАР: СҮРҮН
БОЛҒОМТО-ОТТООҒУННА**

Огъийн 25 күүнүр улус баһылытын изилдэтэни быланньыр муштадар бийлыгы дыша оттоолун хамтааньтата ыргылышна. Ол күрдүк тыа хаһаайыстыбатын управлениета иһитинэрэринэн, былаан туохбакка иһэрэ бэлэттэнэ. Бариччинэгэ-бары да салган эрэр уһун ардактаах күүнэрбит буолаллар. Ол эртөө, араас диги баран кураан күүнөри кэтээр көдүүһэ суоһун бэлэттэн, улус баһылыга А.Т.Новиковшын бары хаһаайыстыбаларга сорулах быйылыгын субэтэри биэрэ.

Күнү - дьылы кэтсэн көрөөчүлөр иһиттөөрэллөрүнүн, кээр да ийга иккитин күн ардыыр,устуу күн кураһыһыр чинчилээх. Баһылык Андрей Тимофеевич "Ый аҥаардаах кураан күнүгэр үүһүлгүгэр билинбэт. Онон манһык баһаһыһыһы баһаарыга хаһаһыһыһалар оттоһун үлүһүн хайыһаларыгар сөһтөөх ньымалары туһаһахтарын наада. Ол күрдүк ардах көмүгэр оһуһтаран, иккити - үс күн кураан турда да, хомуһан, рупонһу, кибитэ оһохон дьаһанарга уһуһаста. Кураан күнү - дьылы кэттээһидин кэттээ оһорбоһо, бириэмэни халтайга ыһыһаа, өйү - саһаһы түмэи, ардахтаах көмүгэр өг үлүһүгэр араас ньымалары туһанан, сатаһыһаахтык дьаһанан үлүһүн-хамһаһы тэрийтэргит эрийиһир", - дьон тыһа хаһаһыһыһатыһын специһиһтиһарыгар, улахан хаһаһыһыһыһалар саһаһаһчыһаларыгар, нөһиһтэк баһыһыһтарыгар туһаһаһан ирдөһиһтэри туһуһада.

Нөхцөлчлөхтэй бийлж бары күүнү, өйү – сангааны
отгоошлугта ууран, ирдэвилэр былааммытын
отгоошлугта эр, бийлгэеы кыстыгы эгэнэ туорукхут.
Кириисе бүрүүкээбит кэмнэр "Босхо от тийнхит" ыраа-
хы булгара, сэрэинит да суох, биситэр дьыала бусулаа.

A. ЗАХАРОВ.

Нэгдүгээр тэргүүтэй сонгуулиар

ЧАКЫР НЭЙЛИЭГЭР САЙЫННЫ ҮЛЭ-ХАМНАС

Чахыр юмшнуугэр сайшынгай юмшнууга ахсан билээ. Эмшлэр-хургантан улуустан биир дорбуулактарба, оёолору, шоггэриг ишээ сайшынгай тасаллар. Ону дэригэйнэ сэргэсүйн, оёо-аймак санань иин туолар.

Байыт орусстаны 13 ово бутурга, ол ийигэр Настя Алексеевна уонна Тоня Петрова көлүс магазинин бутурбуттор. Ойон Чыыр историктылар бастаан мотоклор бускуллар. Орусча бөлүктөр ово-сынаагыт лагерьга иккес сезгүн үстүрүт. Нэннелогон "Марьевка" ПО алын-үстүрүт, табар-рыт, олохтоо бастырып сыйыттып иккелогон хангылар. Арыы сыага бу сакс муус үстүрүтүн тигиниит үстүрүтүр. Чыылай уонна бөлүлүй хангылыктар күн асын үстүрүтүр. Минн 4 ийи үстүрүтүсүс, мисарытэн ИС. Михайлова хангыс да сыын үстүрүт. Нэннелогон сыйыттып ченейт, сүгүт, арыы шыагыттын абыркан. Үү күнөтэ эбиттэн ийи күнөтэ ортотунн 3,6 тонныга туулар. "Чыыр" кооператив тырактара (тырактарыыс ЯС. Мисаров) иккел куруусууток Калдык, Хара Хонустак сыйылыктарын уонна нэннелогон үүтү таһалар. Үүт харыла хойууабыаа, уйи асылт тегинен ийи.

Чада, рибалачко сургутуң сыйлыһанасыйыһын үүтү, эһи тутарыһыа улууска биэр бастыг төһөлүккөһүн биэр. Нэһилээк үчүгү олохсуктара сыйлыа эйбэн итэр. Ой туолуһун - Түһүн бөһүтүһүн өртүлүт сата кыһыл тутуһа бастар. Бис элэриһын элэһиһиһиһин программала

тыгариарчигдэхи эгэсхэк толору ханхьтлыгых дьегэргэ толору юмхын нэхэн кыриктар. Олукса субанья суугар Дьукусайган аян тулуу бьиргэргэ тэксэ, тулан бүлгэр эрэр. Олукто нин кэрэлиа ээр кылар энэ нээгэни эгэсхэк толору ханхьтлыгых дьегэриг тулган кыи кылуулгын ийлан холбоногэ тейктарса тардылгыбыт. Маныа Чуратчыааы ОДХХ тэригэе оһими тардылын, оһон олоксосор турбалын сыантын уйуммутар. Ныһаааа билиини турулган, 16 ханхьтлы дьэ тулуун турар. Олоксосорайгыа кыахсаргэригэи оһон дьегэриг уахан кыиэхэ уонга толору ханхьтлыгых олоксосорго бьааһылытар. Ийи талын дьэ юли дьегэргэ аһаа, 4 кыриктарх толору ханхьтлыгых дьегэни "Мин Сааи сирэ - 21-с үйгэ" программэ чарыһын, олоксос бьиргэе (ЛД Восток) тулган бьааһыгыа кыиэхэ.

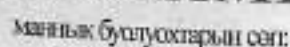
Быйыл сайын артыкчылык буларга дорбондонгонун сөзү уюна Чакыр-Хайсыгыл ижең артыларыныгы суоттар узаканнак айтыраларлар. Этер мезиш чыгарар С.Е. Ермаев, ЯС. Макаров бейтарап тыркараларын суоттар турун болтурдун, калктын конкорторго тургузулган узатин салышалар. Ошон оюксоздоого узакан көмөнү оттороттор. Узус дадаллаша астынг ижең сыя усташа Дирин-Хайсыгыл ерастуу бутулуктады, Хайсыгыл-Чакыр муунажылыжай болгалык суоттары ормонун узатын узус аман торкоткон (генералык СВ. Петров) мында тарыхтан юнөөн сыгырга сул сүргүнүн тубуста. Хайсыгыл уюна Чакыр ижең артыныгы суоту отторого аны эниги белешине маниториктерин ижең Отобузд Чакырган Чуруммыга дери сул болуп турабы барылышыда.

[illegible]

A. M. KIPPELHUEHL

Оксана ЖИРКОВА

Человек

- Атыс харпы.** Тулабытын болбойон көрүң: табакчабат дүйнө элиги табакчаары паныахыгына хайдах ылынат харпы? Олсхуутуар кинитер халобурларын тунана сатаң.

Сэтгис харьцны Табагыг калта сыйланихааран барьцалтан аюулааран. Дундунгэр бэр табхалтын, хэвгэлалтын, хэвгэлалтын сүх онорон.

Ахыс харпы. Бастагы ички күч устаты уагытары ийинг, кылаңаах аны адылган. Табахсыахытын агары багаран келгесинин, бир ыстаан ууну эбэтэр фрукта согуң ийинг. Кофены, чайы, арыланы, юка-юланы илэргэн туттуң. Арылаах аны аһаһаң. Сарылаах чөтөккө аһылыгы аһаң. Обурут аһа, фрукта согу туһалаастар.

Тохусу хяргын. Сынхналалтын сөтөөхгүк тэринилг. Ныорбоогт күүрбүтүн табахсан булбанза, үчүтэйдик сынханаан уоскутун. Күннэзи түбүктэн бириэмэ булалтыг ыга тутпат спортивнай татаһы кэтэн баран, ситоспоско эбэтэр киреһинитэ сөтөөх балаһыннаһы талан олорут, уосона быһчынарғыттан уочарынан күүрдүт, 1-5 ахсаанга. Олгон 1-10 ахсаанга диэри сынхалабыт. Нэдиэлэбэ бирдэ айылбаһа сынхаланы тэрийит.

Орус харпыя. Табак тулунан санааны кюр анынгыт.
"Мин табак даягыттын босхотонум. Мин алыыр алым
наһа минингыс амгынаах. Биизтин мин наһа тубустум,"
дион санманан салайтарыт.

Уон биһирс харыйа. Уһуһутун кэпэр күүсүгү тирээһинит, ол эбэтэр итгэһиниэх буоллааха, араас ыарахаттары тулуйуохка сен эбит дьон санааларын. Санаабыт күүһүн туһанан. Сылгытын ситиһорһунитигэр халан да саарбакамаан. Уһуһутун көмөгү көрдөһүр.

Уон илээс харпыа. Табах тардыаһын баһардыаһына, тымны уушун суун, эбэтэр бу көрүп түргэн байыыр хапыык табыаһынаҕын боруубааһа.

- "Табастаабылым миске наһад үчүтэй,"-диси хаста да хатылаан;

- Ыслакшан уу, эбэтэр фрукта согун иһин;

- мөрүүбү эбэтэр алын оңурууг алын сиен;
- подсолнух сиенэтин сиен;
- чугас дөсөрүгүтүн көрсөн кэпсэтин; кини өйбүдүн
был;
- экигитин-хаантытын сымналарга, санааттан онооттон
схолонорго боёбугт себүлүүр дьарыкытын онорун;
- 300-тэн 1-гэ дэри толтору аадын;
- дирештик өрө тыһынг;
- биер ыстааган үүтэ иһин;
- тивээтин суутун;
- сылаас ваннага сытан сыһыһынг;
- душтаһынг уонга экигитин үчүгэйлик согутун.

Уон үһүс харыыа. Туттуммакка табахтаан
кэбистэххитиэ, санааттан садалаан! Сааһаарытын
түһөрүмэг. Табагы бырабаарга куустэх санааны
ылыммыахытын умнумаа! Маннайгы хардыттан
барытын санааттан садалаа.

Уон торуус харыйа. Билигин элэги табахтан хайдах акаастандыаа ообун билиинит. Ол билиинитин чугас доостугулар, доостторугулар кэксэн, субэсэн, очноор санаагыт өссө күүһүрө, бөгөрүгү. Табыгы быраһыан багаллах кэлгизэ халһан баһаар күүс-көмө, өйбүт бэстүн.

Уян бэлнэс хардын Багсэргин ойдоон көрүт эр-
эниги инэлэлтээр олох аян юмн турар! Эниги олохуут
диринг их хэсөөлжнөө, байсэргин убаасанар, эрэлтэк
бусулугут. Манган ыла эниги табах кулута бусан бүтүгүт.
Алттарга хөлбур эр бусулук тусваахыл.

Бука бары баға-таға дорубуйлавах буоларга
кыһалыаһын, чопон-облик слокхонмоһун!

Евдокия КАЖЕНКИНА.

ҮТҮӨ САНААНАН КӨМӨ БУОЛТУЛАР

Бийдл Сьлан нэһилиэгийн „Сулусчаан“ уһуяана тэриллибтэ 50 сыллаах үбүлүөйүн сыла. Бу бэлиэ даатанан нэһилиэккэ 50 тэрээһини ытарга биир сүбэ ыһыныллыбыта. Олортоо биирдэстэринэ ыам ыйын 28 күнүгэр уһуяан итгиллээччилэрин уонна үлэһиттэрин күүстэринэ тэриллибт кэсирэр үбүн биһиги оҕобутугар Гриша Александровка Санкт-Петербурга эппэрээсэйбэ барарыгар көмө быһыытынан анаабыттара.

Олон улуусугт хаяхыгын нөгүү үтүү санааларынан көмө буолбугт күндү дьоммутугар махталбытын тиздирхпитин бакарабыт. Ол курдук, „Сулуочаан“ уһуйаан коллективыгар, сэбиздиссэй Елена Петровна Сивцеваҕа, Сыланнааҕы участковай баһыһа коллективыгар, сэбиздиссэй Александра Максимовна Ивановаҕа, 5 №-дээх баһаарынай чаас коллективыгар, салайааччы Николай Григорьевич Семеновка, ыраах айаанга сылдьар суоппар Василий Васильевич Дьяковскайга, Сыланнааҕы Сыннаалааҕ киинин коллективыгар, салайааччы Семен Семенович Ноговицынҕа, „Сана олох“ баһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Владимир Дмитриевич Макаровка, „Куолас“ баһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Петр Дмитриевич Трофимовка, „Хатыһнаах“ баһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Николай Семенович Макаровка, „Бэрэ“ баһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Афанесий Егорович Сивцевка, „Центр“ маһаһыһы салайааччытыгар, индивидуальнай предприниматель Алексей Иванович Аммосовка, тахси сулуусуһатын салайааччытыгар, индивидуальной предприниматель Сидор Александрович Сивцевка, кэһиһэргэ көрөөччү баһыһыһынан кэһиһ кылааттарыһ киһиһэриһ Сылан нэһилиһигин, Бэрэ учаһтагыһ олохтоохторугар улахан махталбытын тиздэриһ.

Утүе санданан салайтарбыт бар дьоммутугар дын-дылал арыалласпыттар, сырдык күннээх дьоллоох олоһу баһарабыт.

Саргылана, Анатолий АЛЕКСАНДРОВТАР,
Чурагчы изнилизгин олохтоохторо.

Айар ылыык

Николанна Буишова - Арчылаана

ОЛОХ.

Киһи барахсан,
 Сырдык ыранан,
 Ыраас санаанан,
 Орто туруу дойдуга
 Олох дьолун түстүү
 Кун сирин көрөр,
 Куоһ окко түһэр.
 Уруһ күннүүн
 Кулэн — үөрэн,
 Күөрөгүдүһүн ыллаһан,
 Ийэ истиһ сыһыаньнан,
 Ада амарах санаатынан,
 Иккээннэрин таптааларынан
 Билгиктэнэн улаатан,
 Дэлээйи дууһаласх,
 Кизг — холку көбүстээх,
 Эйбэс бэйлээх,
 Үтүөкэн барахсан
 Олох кизг аартыгар
 Эрэллээхтик үктэнэр.
 Ол эрээри ардыгар,
 Олох барахсан,
 Дахсун баламат долгуна,
 Тыйыс тымныы салгына
 Сырдык ыраны саптаһырдар,
 Модун санааны кэбирэтэр
 Кучумэһи күннэрэ угустэр,
 Харанга кэмнэрэ элбэхтэр.
 Бу маанык күннэргэ
 Кууе — күдэх эстиитэ
 Халлан эрэр халлаанга
 Уруһ күлмүт барахсан,
 Сырдык ыраас утасстарыныы,
 Эрэн, доҕочуок, сырдыкка,
 Дьулус, доҕочуок, үтүөбэ.

Өйдөө, үйлтэргэ
Уруг кун анныгар,
Илэ сир үрдүгэр
Үтүө санаа, уруг күүс
Өрүү өрөгөйдүүлэрин!
(Дьуһүгүү)

ТИТИРИК БАРАХСАН.

Алааска турабын соёотох
Иннибэр көрөбүн эйшигин,
Сиккиэр тыалга бигэнэн,
Оргууй абай суугунаан,
Ийэ сирим ньуөл кырсыгар
Эрэллээхтик силис анһан,
Күнүм диэки тардыһан,
Турабын күөбүнэн сууланан,
Эдэркээн титирик барахсан!
Олоххо дьулуурдаах,
Хорсун – хоодуот санаалаах,
Кэхтибэт кэскиллээх,
Инникигэ эрэллээх
Эдэркээн уол оҕоҕо
Мин халуу көрөбүн, эйшигин.
Хахсаат тыалтан,
буурбааттан
Эн отой толлума,
Силбиктэн, самыыртан
Олох эн кэхтимэ.
Бугунгун курдук эн,
Күөбүнэн сууланан,
Дьон – аймах
Үөрүүтүн үксэтэ,
Сүргэтин котөбө,
Дууһатын ыллата
Эн үүнүүй, барбарыйы,
Үйэлэр түхары!

